

ЖЕКЕ ТҰЛҒАЛАРДЫҢ ДЕПОЗИТТЕР НАРЫҒЫНА ҚЫСҚАША АҚПАРАТТЫҚ ШОЛУ 2021 жылдың II тоқсаны

Жеке тұлғалар депозиттерінің даму қарқыны

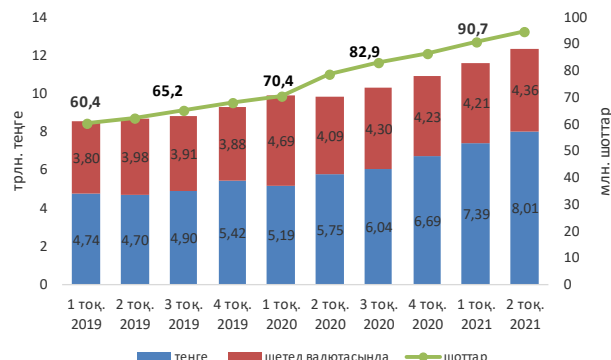
2021 жылдың 2-тоқсанында жеке тұлғалардың депозиттері көлемінің оң динамикасы жалғасты. Осылайша, депозиттердің тоқсан сайынғы өсімі абсолюттік мәнде 762,2 млрд теңгені немесе 6.6% құрады (-49,4 млрд теңге немесе 2020 жылдың 2-тоқсанында -0.5%), бұл 2019, 2018, 2020 жылдардың 2-тоқсанындағы өсімнен жоғары мәнде айтарлықтай ерекшеленеді. Нәтижесінде депозиттерге кепілдік беру жүйесіне қатысушы банктердегі жеке тұлғалардың депозиттерінің жалпы көлемі 2021 жылғы 1 шілдедегі жағдай бойынша 12,4 трлн теңгені құрады (1-сурет).

Валюталық қайта бағалауды қоспағанда (айырбас бағамы 2020 жылдың аяғындағы деңгейде бекітілген), 2021 жылдың 2-тоқсанындағы жеке тұлғалардың салымдарының өсімі 6.3% (2020 жылдың 2-тоқсанында 4.6%) құрады. Елдің ақша массасында (ҚРҰБ мәліметтері бойынша) тұрғын үй салымдары 43.3% құрайды (2020 жылдың 2-тоқсанында 42.8%) (2-сурет). Бұл ретте, М3 жалпы ақша массасының жылдық өсу қарқыны бойынша (2021 жылдың 1 шілдедегі жағдайы бойынша 24.3%) жеке тұлғалардың салымдарының үлесі 11.0% құрады (2020 жылдың 2-тоқсанында 5.8%) (3-сурет).

Бұл ретте жеке тұлғалардың теңгедегі салымдарының тоқсан сайынғы өсімі абсолюттік мәнде 612,6 млрд теңгені немесе 8.3% құрады (2020 жылдың 2-тоқсанында 551,0 млрд теңге немесе 10.6%) (4-сурет). 2021 жылдың 2-тоқсанындағы теңгедегі депозиттердің тоқсандық өсімі соңғы төрт тоқсанда салыстырмалы түрде жоғары қарқынды сақтап отыр. Тұтастай алғанда, теңгедегі депозиттердің айтарлықтай белсенді өсуі, өсу трендінің көлбеуінің елеулі жоғары өзгеруімен бірге, 2020 жылдың соңынан басталады және қазіргі уақытта жоғары өсу қарқынын сақтап отыр.

Халықтың теңге эквивалентіндегі депозиттерінің көлемі де 2021 жылдың 2-тоқсанының қорытындысы бойынша 149,6 млрд теңгеге немесе 3.5% (2020 жылдың 2-тоқсанында -600,4 млрд теңге немесе -12.8%) өсті, соның ішінде тоқсандағы АҚШ долларының айырбас бағамының өсуіне байланысты (424,34-тен 427,79-ға дейін). Нәтижесінде теңге эквивалентіндегі шетел валютасындағы депозиттердің жалпы көлемі 2021 жылдың 1 шілдесіне 4,4 трлн теңгені құрады (2020 жылдың 2-тоқсанында 4,1 трлн теңге) (3-сурет). АҚШ долларында көрсетілген шетел валютасындағы депозиттердің динамикасы 2021 жылдың 2-тоқсанының қорытындысы бойынша 269,6 млн АҚШ долларын немесе 2.7% құрады (2020 жылдың 2-тоқсанында -342,2 млн АҚШ доллары немесе -3.3%). Валюта бағамының салыстырмалы тұрақтылығына қарамастан, 2-тоқсанда валюталық депозиттердің келуі байқалды, бұл 2020 жылдың 1-тоқсанындағы өсімге сәйкес келеді, бұл кезеңде айырбас бағамы жергілікті максимумға жеткен еді. Бұрынырақ,

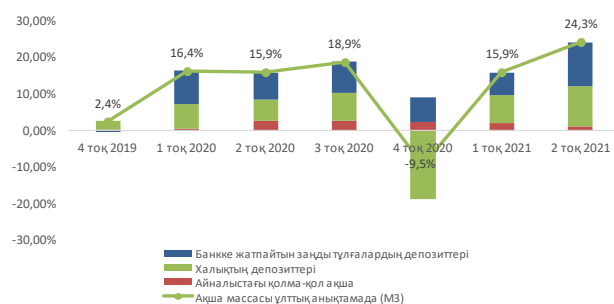
1-сурет. Жеке тұлғалар депозиттерінің динамикасы

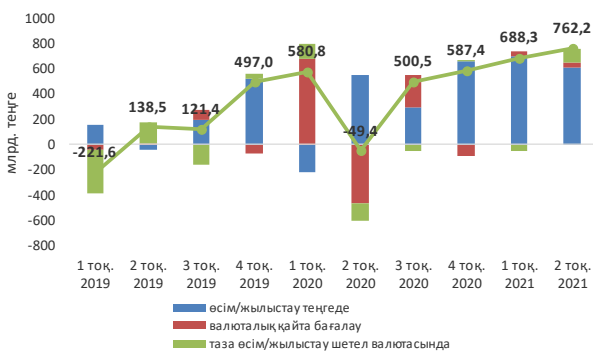
2-сурет. Ақша массасының құрылымы (М3)

3-сурет. Ақша массасының динамикасы (М3). Компоненттердің үлесі

4-сурет. Жеке тұлғалар депозиттерінің құрылымының өзгерісі

алдыңғы төрт тоқсан ішінде жылыстау немесе тұрақты динамика байқалды.

Жеке тұлғалардың шоттарының жалпы саны 2021 жылдың 1 шілдесіне сәйкес 94,8 миллион бірлікті құрады, 2021 жылдың 1 сәуіріндегі 90,7 миллион бірлікті және 2020 жылдың сәйкес кезеңінде 78,6 миллион бірлікті құрады. Бұл көлемнің 91.5% ұлттық валютадағы депозиттерге тиесілі.

Осылайша, ұзаққа созылған пандемияға қарамастан, халық депозиттерінің тұрақты, жоғары өсу қарқынына куә болып отырмыз.

Тұрғын үй жағдайын жақсарту немесе емделуге ақы төлеу мақсатында зейнетақы жинақтарын пайдалану бағдарламасы аясында халықтың зейнетақы жинақтарының ағымдық шоттарда орналастырылуы және есептің айдың соңындағы санақта ескерілуіне байланысты халықтың салымдарының өсу қарқыны сақталуда.

Депозиттерді сегменттер бойынша орналастыру құрылымы

- Бұқаралық сегмент – қалдық ақшасы 15 млн теңгеге дейінгі депозиттер;
- Орта сегмент – қалдық ақшасы 15 млн-нан 50 млн-ға теңгеге дейінгі депозиттер;
- Ірі сегмент – қалдық ақшасы 50 млн теңгеден жоғары депозиттер.

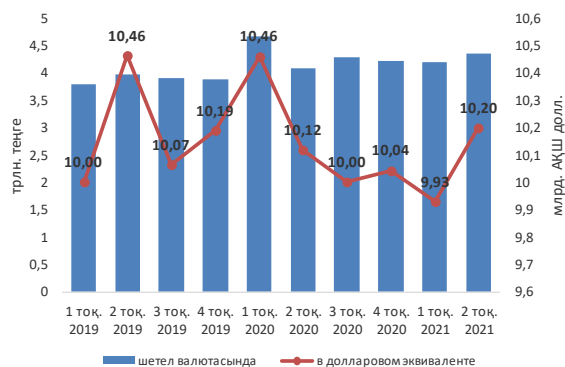
2021 жылдың 2-тоқсанының соңында депозиттердің сегменттер бойынша құрылымы келесідей болды: бұқаралық сегмент 54.7% (2020 жылдың 2-тоқсанында 55.8%), орта сегмент 13.1% (2020 жылдың 2-тоқсанында 11.2%), ірі сегмент 32.2% (2020 жылдың 2-тоқсанында 33.0%) (6-сурет).

Екінші тоқсанда сегмент бойынша келесі құрылымдық өзгерістер байқалды: бұқаралық сегмент +6.1% (+388,6 млрд теңге); орта сегмент +5.4% (+82,5 млрд теңге) және ірі сегмент +7.9% (+291,2 млрд теңге) (7-сурет).

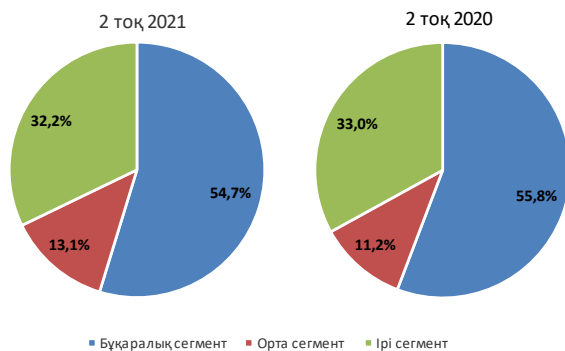
Салыстырмалы түрде теңгелік депозиттердің едәуір ұлғаюы +10.5% ірі сегментке тиесілі (+125,1 млрд теңге). Орта сегменттегі өсім +8.1% (+78,4 млрд теңге), бұқаралық сегментте тиісінше +7.8% (+409,2 млрд теңге) құрады (8-сурет).

Теңге эквивалентіндегі шетел валютасындағы депозиттер үшін 2021 жылдың 2-тоқсанында өсіп келе жатқан сегменттерді ірі сегмент +6.7% және орта сегмент +0.7% құрайды, ал АҚШ долларында көрсетілген шетел валютасындағы депозиттерде өсім ірі сегментте де байқалады +5.8%, бұл өте қарама-қайшы сигнал (9-сурет). Осылайша, алдыңғы төрт тоқсанда төмендеу немесе орташа динамика байқалды. Ірі сегменттің шетел валютасындағы депозиттерінің ұқсас ұлғаюы теңгенің тұрақты әлсіреуі аясында 2020 жылдың 1-тоқсанында да байқалды (тоқсан

5-сурет. Валюталық депозиттердің өзгеру динамикасы

6-сурет. Жеке тұлғалардың депозиттері сегменттерінің құрылымы

ішінде 7.2%).

Шоттар бойынша тоқсандағы негізгі өсім теңгедегі депозиттер бойынша бұқаралық сегментте қалды (+3,7 млн бірлік), бұл сегменттегі депозиттердің абсолютті өсуі бойынша синхронды динамиканы көрсетті.

Жалпы алғанда, 2-тоқсан ішінде сегменттер контекстіндегі депозиттік массаның әдеттегі құрылымы сақталды, соның ішінде бұқаралық сегменттің басымдылығымен. Бұл ретте өсудің немесе төмендеудің жылдам қарқынымен сипатталатын белгілі бір сегментті нақты ажырату мүмкін емес. Әр сегментте 2020 жылдан бастап белсенді өсу үрдісі байқалады.

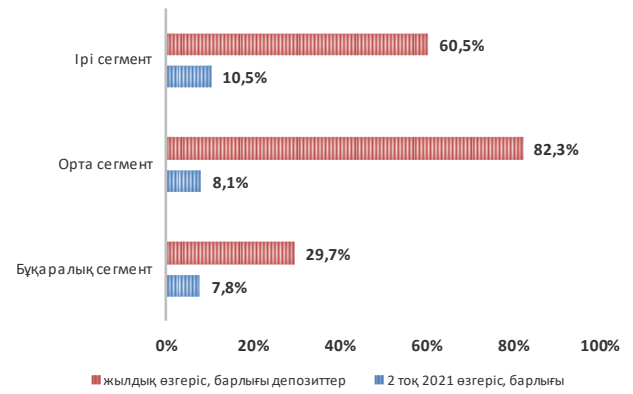
Салымдарды мерзімділік өлшемі бойынша орналастыру құрылымы

2021 жылдың 2-тоқсанының соңына қарай салымдардың өтеу мерзімі бойынша құрылымы келесідей: мерзімсіз депозиттер – 61.9% (2020 жылдың 2-тоқсанында 65.3%), ағымдағы және карт шоттар – 16.6% (14.9% 2020 жылдың 2-тоқсанында), мемлекетпен субсидияланатын депозиттер – 9.8 % (2020 жылдың 2-тоқсанында 9.1%), жинақ салымдары – 7.5% (2020 жылдың 2-тоқсанында 7.2%), мерзімді салымдар – 3.7% (2020 жылдың 2-тоқсанында 3.1%), талап етілгенде дейінгі салымдар 0.4% (2020 жылдың 2-тоқсанында 0.2%) (10-сурет).

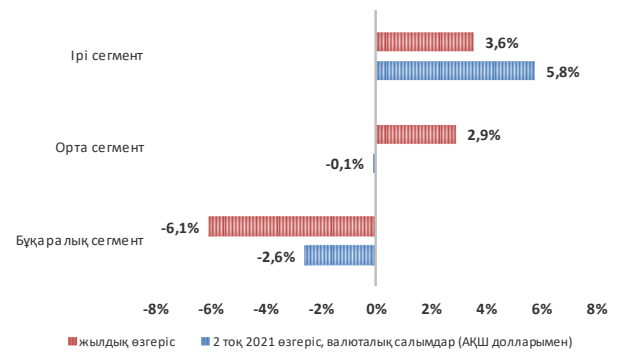
Ұлттық валютадағы халықтың депозиттерінің құрамында ең үлкен үлесті бұрынғыдай мерзімсіз салымдар құрайды. Бұл салымдар халықтың теңгедегі депозиттерінің 52.7% құрайды (2020 жылдың 2-тоқсанында 53.5%, жылдың басында 54%). Әрі қарай, біз ағымдағы/карт шоттарды – 20.7% (2020 жылдың 2-тоқсанында 20.4%), субсидияланған депозиттерді – 15.2% (2020 жылдың 2-тоқсанында 15.6%) және жинақ салымдарын – 10.6% (9.6% 2020 жылдың 2-тоқсанында) айта аламыз (11-сурет). Бұл ретте 2021 жылдың 2-тоқсанының аяғында ұлттық валютадағы халықтың салымдарының жалпы өсуіне елеулі үлес (+8.3%) мерзімсіз салымдардың өсуімен қамтамасыз етілді – 253,9 млрд теңге немесе 3.4%; жинақ салымдары – 169,7 млрд теңге немесе 2.3% (абсолюттік мәндегі рекордтық өсім) және ағымдағы/карт шоттар – 114,6 млрд теңге немесе 1.6%. 2021 жылдың 2-тоқсанында теңгедегі жинақ салымдарының едәуір ұлғаюы жүйелі қамтуды көрсетпеді және бірнеше ірі банктердің үлесіне қарай ығысады.

Теңгеде көрсетілген шетел валютасындағы депозиттер портфелінің құрылымы 2021 жылдың 1 шілдесіндегі жағдай бойынша келесідей: мерзімсіз депозиттер 78.8% (2020 жылдың 2-тоқсанында 81.9%); мерзімді салымдар 9.2% (2020 жылдың 2-тоқсанында 6.5%); ағымдағы/карт шоттар 9.1% (2020 жылдың 2-тоқсанында 7.3%); жинақ салымдары 1.8% (2020 жылдың 2-тоқсанында 3.9%) және талап етілгенге дейінгі салымдар 1.1% (2020 жылдың 2-тоқсанында 0.4%). Ұлттық валютада көрсетілген халықтың шетел валютасындағы депозиттерінің жалпы өсуіне елеулі

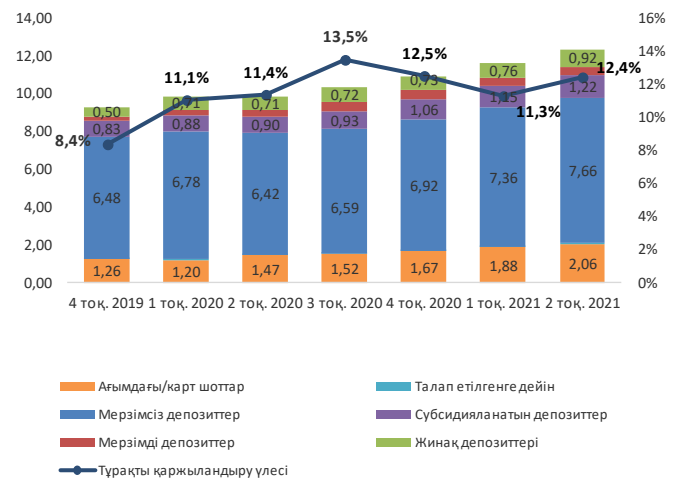
8-сурет. Теңгедегі депозиттер сегменттерінің өзгеруі

9-сурет. Шетел валютасындағы депозиттер сегменттерінің өзгеруі

10-сурет. Депозиттер құрылымы, трлн. теңге

үлес 2021 жылдың 2-тоқсанының соңында (+3.5%) ағымдағы/карт шоттардың ұлғаюымен қамтамасыз етілді – 67,3 млрд теңге немесе 1.6 % және халықтың мерзімді салымдары – 46,2 млрд.теңге немесе 1.1%.

Жеке тұлғалардың депозиттерінің құрамындағы тұрақты өзгерістердің нәтижесінде 2021 жылдың 2-тоқсанының соңында салымдардың жиынтығын тұрақты қаржыландыру¹ үлесі 1.1 п.т. өсті (өсім негізінен жинақ салымдары есебінен қамтамасыз етілді) және 2021 жылғы 1 шілдедегі жағдай бойынша 12.4% құрады (2020 жылдың 2-тоқсанында 11.4%) (10-сурет). Бұл ретте, тұрақты теңгедегі қаржыландыру үлесі 13.4% құрады (2020 жылдың 2-тоқсанында 12.3%) (11-сурет), бұл депозиттердің нақты градациясы енгізілгеннен бергі рекордтық көрсеткіш, атап айтқанда жинақ салымдары бойынша.

Банктер үшін іс жүзінде ақысыз қаржыландыру үлесі (талап етілгенге дейінгі салымдар, ағымдағы және карт шоттар) мемлекет субсидиялайтын депозиттерді қоспағанда, қаржыландырудың жалпы көлемінің 18.9% құрады (2021 жылдың 1-тоқсанында 18.3% және жыл басында 17.3%). Теңгедегі арзан қаржыландырудың ұқсас үлесі 24.5% құрады (2021 жылдың 1 тоқсанында 24.8% және жыл басында 24.0%). Мұндай қаржыландырудың айтарлықтай үлесінің болуы пайыздық мөлшерлемені реттеудің тиімділігін төмендетеді.

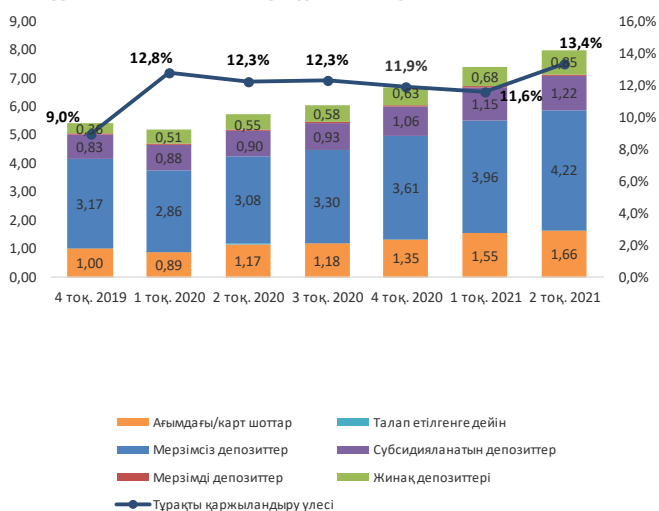
Осылайша, 2021 жылдың басынан бері салымдардың өсуіне ең үлкен үлес қосқан теңгедегі салымдар (13.3%; +1,4 трлн теңге) (жалпы өсу қарқынына қосқан үлесі +12.0%). Бұл ретте ұлттық валютадағы депозиттердің жалпы оң динамикасына негізгі үлесті мерзімсіз салымдар (2021 жылдың басынан бастап жалпы өсу қарқынына қосқан үлесі +9.0%) және ағымдағы және карт шоттар қосты (2021 жылдың басынан бастап жалпы өсу қарқынына қосқан үлесі + 4.7%).

Жалпы тенденцияны талдай отырып, жыл басынан бері оң үрдіс негізінен зейнетақы ақшасын тұрғын үй жағдайын жақсарту мен емделуге ақы төлеу бағдарламасын іске асырумен, дәлірек айтқанда бұл ақшаның ағымдық шоттарда орналастыруымен байланысты болғанын атап өткен жөн. Бұл ретте, елдегі экономикалық жағдайдың ұлттық валютадағы ұзақ мерзімді жинақ салымдарының өсуінен көрінетін пандемия мен карантиндік шектеулердің «соққысынан» қалпына келе бастағанын атап өткен жөн.

Салымдардың долларлануы

2021 жылдың басынан бастап депозиттердің долларлану деңгейі 3.4 п.т. төмендеді және 2021 жылдың 1 шілдесіндегі жағдай бойынша 35.3% құрады (2020 жылдың 2-тоқсанында

11-сурет. Теңгелік депозиттер құрылымы, трлн. теңге

¹ Мерзімді және жинақ салымдардың, сыйақысын мемлекет субсидиялайтын депозиттерді қоспағандағы депозиттердің жалпы көлеміне қатынасы

41.6%). Сонымен қатар, валюта бағамына түзетілген долларлану 1.5 п.т. төмендеп, сәйкесінше 2021 жылдың 1 шілдесіндегі жағдай бойынша 34.9% құрады (2020 жылдың 2-тоқсанында 40.2%). Долларлану деңгейіндегі шоғырланған тенденциялар валюта бағамының өзгеруі бойынша күтулерді де, елдегі жалпы экономикалық тұрақтылықты да тікелей көрсетеді. Долларландыру деңгейінің төмендеуіне теңгедегі депозиттер бойынша ұсынылатын неғұрлым тартымды шарттар аясында айырбас бағамының салыстырмалы тұрақтылығы әсер етуін жалғастыруда (12-сурет).

Сегменттер бойынша 2021 жылдың 2-тоқсанының соңындағы жағдай бойынша депозиттердің долларлануы келесідей: ірі сегмент – 66.8% (2020 жылдың 2-тоқсаны 74.7%), орта сегмент – 35.5% (2020 жылдың 2-тоқсанында 47.9%), бұқаралық сегмент – 16.7% (2020 жылдың 2-тоқсанында 20.7%) (13-сурет).

Валютаның қайта бағалануын ескере отырып, депозиттердің сегменттер бойынша долларлануы келесідей: ірі сегмент – 21.5% (2020 жылдың 2-тоқсанында 24.7%), орта сегмент – 4.7% (2020 жылдың 2-тоқсанында 5.4%), бұқаралық сегмент – 9.1% (2020 жылдың 2-тоқсанында 11.5%).

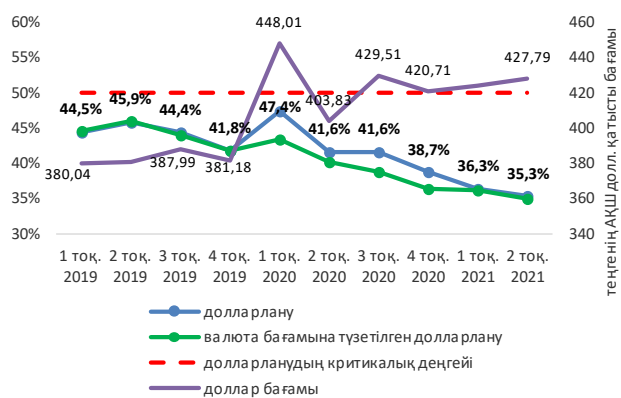
Долларланудың дәстүрлі жоғары деңгейі (сондай-ақ макроэкономикалық жағдайларға және валюта бағамдарының құбылмалылығына жауап ретінде) 50 млн теңгеден жоғары ірі депозиттер сегментінде байқалады, бұл үлкен қаражатты орналастыру ерекшеліктеріне және валюталық тәуекелдерді әртараптандыру мақсатына байланысты. Долларланудың ең төменгі деңгейі бұқаралық сегментте сақталуда, бұл жерде депозиттердің қалдығы 15 млн теңгеден аспайды. Шетел валютасындағы депозиттердің бұқаралық сегменттегі үлесінің төмендігі халықтың кең тобы үшін ұзақ мерзімге валюталық «жастық» құрудың құралы емес, ақшаның транзакциялық және ағымдағы сақталу шоты ретінде қабылданатынын көрсетеді.

Мерзімділігі бойынша критерийлерге сәйкес ең көп долларлану талап етілгенде дейінгі депозиттерде байқалады – 88.2% (2020 жылдың 2-тоқсанында 71.8%) және мерзімді салымдарда – 86.9% (2020 жылдың 2-тоқсанында 86.0%). Долларланудың ең аз дәрежесі жинақ салымдарының құрылымында байқалады – 8.4% (2020 жылдың 2-тоқсанында – 22.5%), олар халықтың басым бөлігімен теңгелік өнім ретінде қабылданады және ағымдағы/қарт шоттар – 19.3% (2020 жылдың 2-тоқсанында 20.3%). (14-сурет).

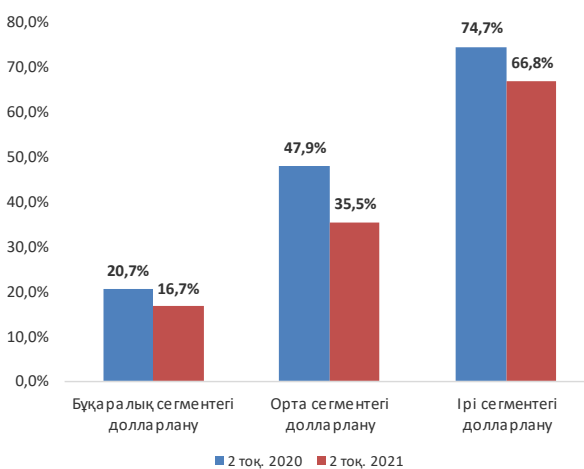
Шоттар ішінде шетел валютасындағы шоттардың үлесі 8.5% құрайды, оның ішінде ірі сегментте 53.1%; орта сегментте – 33.0% және бұқаралық сегментте – 8.5%.

2020 жылдан бастап долларлану деңгейін төмендетудің қазіргі қалыпты динамикасы тұрақты бағамдық күтулер тұрғысынан ағымдағы валюталық саясаттың тиімділігінің

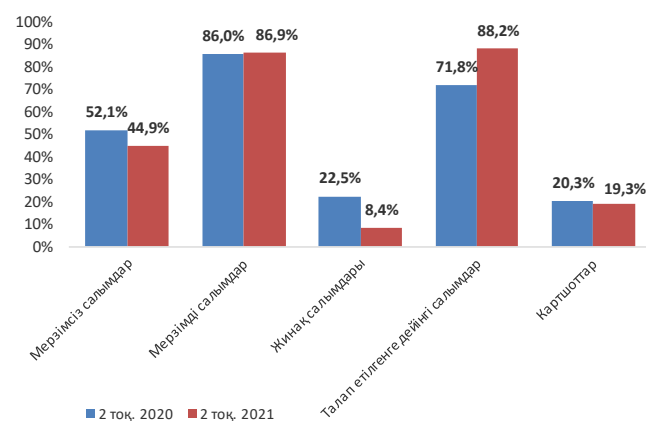
12-сурет. Салымдардың долларлануы

13-сурет. Сегменттердегі долларлану

14-сурет. Депозит түрлері бойынша долларлану

дәлелі болып табылады, сондай-ақ ұзақ мерзімді теңгедегі депозиттер бойынша бәсекеге қабілетті мөлшерлемелерді қолдайды. 2021 жылдың бірінші жартыжылдығының соңында шикізат нарығындағы бағаның өсуі аясында теңгенің АҚШ долларына қатысты нығаюы байқалады. Алайда, айырбас бағамының одан әрі серпіні ішкі макроэкономикалық саясатқа және инфляцияның көлеміне тікелей байланысты болады, бұл сұраныстың біртіндеп өсуі, экономиканың жандануы және импорттық инфляцияның өсуі аясында халықтың инфляциялық күтулерінің өсуіне байланысты. 2021 жылдың 2-тоқсанының қорытындысы бойынша шетел валютасындағы депозиттердің аз мөлшерде өсуіне қарамастан (валюталық эквивалентте), долларланудың жалпы деңгейі, теңгедегі депозиттердің өсу қарқынының артуы аясында, төмендеу үрдісін сақтап отыр. Осылайша, халық валюталық депозиттерді пайыздық өсім арқылы өз табысын арттырудың тиімді құралы ретінде қабылдамайтынын айта аламыз. Тарихи тұрғыдан алғанда, валюталық депозиттер макроэкономикалық тұрақсыздық немесе айырбас бағамының өзгеруі жағдайында қауіпсіз айлақ ретінде қызмет етті. Ақшаны кейіннен валютаға күрт айырбастаудың маңызды мотивациясы пайыздық мөлшерлеменің немесе ақша-несие саясатының тиісті реакциясынсыз инфляцияның өсуі аясында айырбас бағамының елеулі ауытқуы және/немесе жалпы экономикалық жағдайдың нашарлауы болуы мүмкін.

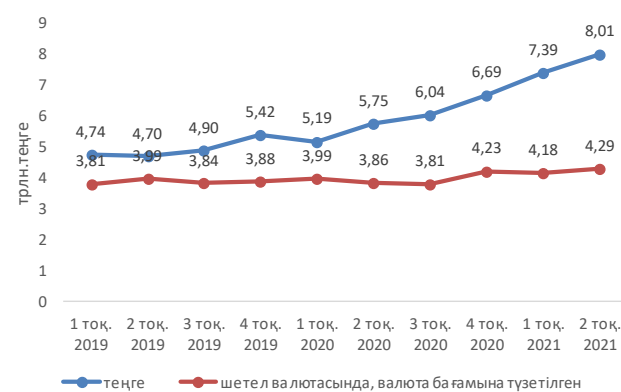
Долларланудың жалпы деңгейінің белсенді төмендеуі теңгедегі депозиттердің белсенді өсуі аясында орын алуда, ал шетел валютасындағы депозиттер (айырбас бағамына түзетулерді ескере отырып) соңғы тоғыз тоқсанда іс жүзінде сол деңгейде қалды, төмендеуді көрсетпеді (15-сурет).

Сыйақы мөлшерлемесі

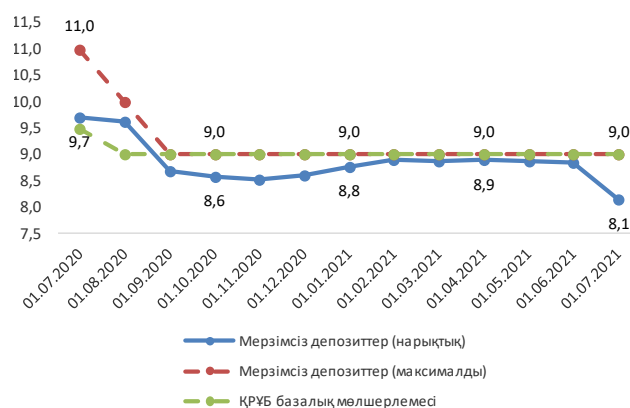
2021 жылдың бірінші жартысында ҚРҰБ-нің ақша-кредит шарттары іс жүзінде өзгеріссіз қалды. Осылайша, қаңтар-маусым аралығында ҚРҰБ пайыздық дәлізді +/- 1 п.т. сақтай отырып, базалық мөлшерлемені 9.0% деңгейінде қалдырды. Базалық мөлшерлемені 9.0% деңгейінде белгілеу туралы алғашқы шешім мұнай нарығындағы жағдайды, жоғары инфляциялық күтулерді және экономикалық дамуға қатысты белгісіздікті ескере отырып, әлемдік эпидемиологиялық жағдайдың аясында 2020 жылдың қыркүйегінде қабылданды. Кейінірек бұл жағдайлар инфляцияның төмендеуі аясында сақталды, оның қарқыны 2021 жылдың алғашқы екі айында 7.4%-дан 01.04.2021 ж. 7.0%-ға дейін төмендеді. Мамыр айында инфляция деңгейі 7.2% құрады және маусым бойы өзгеріссіз қалды (инфляцияның негізгі компоненті азық-түлік компоненті болды).

ҚРҰБ базалық мөлшерлемесінің сақталуы жағдайында 2021 жылдың 2-тоқсанында 24 ай мерзімге жинақ салымдарын қоспағанда, ең жоғарғы ұсынылған пайыздық мөлшерлемелер қайта қарауға жатпады. Маусым айында депозиттердің осы санаты бойынша нарықта белгіленген нарықтық мөлшерлемелердің теріс динамикасының

15-сурет. Валюта бағамына түзетілген депозиттердің динамикасы

16-сурет. Мерзімсіз салымдар бойынша сыйақы мөлшерлемесінің динамикасы

жалғасуына байланысты олар бойынша максималды мөлшерлемелер қайта қаралды және жылдық 12.4%-дан жылдық 12.2%-ға (-0.2 п.т.) шамалы төмендеді.

Тұтастай алғанда, 2021 жылдың 2-тоқсанында депозиттер бойынша пайыздық мөлшерлеме бойынша айтарлықтай өзгерістер болған жоқ.

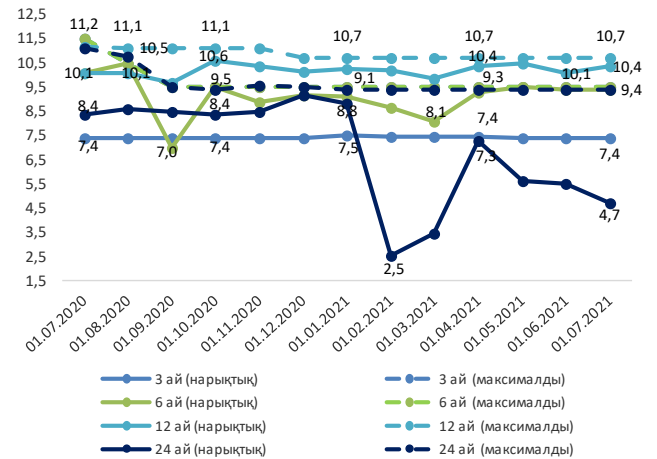
Ұсынылған сыйақының жоғары деңгейінде көрінетін банктердің депозиттік нарыққа қызығушылығының жоғарылауы әлі де ұзақ мерзімді жинақ салымдары сегментінде шоғырланған (17-сурет). 2021 жылдың 2-тоқсанында байқалған бұл сегменттегі белсенділіктің өсуін атап өтпеу мүмкін емес. 3 ай мерзімге қысқа мерзімді жинақ салымдары бойынша мөлшерлемелер Қордың бекітілген ең жоғарғы мөлшерлемелеріне тікелей байланысты. Осылайша, 2-тоқсанда сақталған ең жоғарғы пайыздық мөлшерлеме деңгейінде нарық депозиттердің осы санаты бойынша мөлшерлемелерді қайта қараған жоқ. Бұл ретте 6 және 12 ай мерзімге жинақ салымдары бойынша максималды пайыздық мөлшерлемені сақтау жағдайында нарықтық мөлшерлемелер деңгейі шамалы төмендеуді көрсетеді (екінші тоқсанның қорытындысы бойынша сәйкесінше 0.6 п.т. және 0.4 п.т.), жоғарыда көрсетілген мәндер шегінде спредтің параллельді өсуімен бірге.

Сонымен қатар, жалпы алғанда, халықтың көпшілігінің табыстарының тұрақсыздығы мен әлі де шиеленіскен экономикалық ахуал салым тұрғысынан неғұрлым икемді депозиттердің пайда болуына басымдық береді.

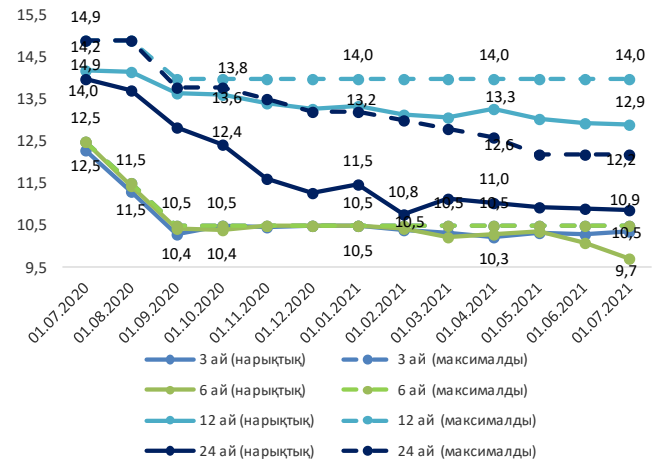
Осылайша, тұрақты емес депозиттер бойынша нарықтық мөлшерлеменің төмендеуіне қарамастан (2021 жылдың 2-тоқсанының қорытындысы -0.8 п.т.), бұл депозиттік құрал өсу қарқыны бойынша көшбасшылар тізімінде, оның ішінде 2-тоқсанның қорытындысы бойынша (15-сурет). Ұсынылған максималды мөлшерлемелердің өзгермеген мәндері бар нарықтық мөлшерлемелердің төмендеуі нәтижесінде депозиттердің осы санаты бойынша спред² көрсеткішінің күрт өсуі байқалады. Осыған ұқсас жағдай 2020 жылдың 2-тоқсанында байқалды, оған 2020 жылдың 1-тоқсанының соңындағы базалық мөлшерлеменің өсуі әсер етті.

6 айға мерзімді салымдар бойынша нарықтық мөлшерлемелер 2-тоқсанның соңында оң динамиканы көрсетті (+0.1 п.т.), бұл нарықтың халықтың осы депозиттерге одан әрі қызығушылығын арттыруға деген ниетін жалғастырғанын көрсетеді (максималды ұсынылатын мөлшерлемелер шегінде спредтің төмендеуі арқылы) (16-сурет). Нәтижесінде 6 айға мерзімді салымдар бойынша 2021 жылғы 1 шілдедегі нарықтық мөлшерлемелер 9.4% (жылдың басында 9.1%), 12 айға мерзімді салымдар бойынша – 10.4% (жылдың басында 10.3%) құрады. Депозиттердің осы санатының ішінде толықтыру құқығымен 1 жылға мерзімді салымдар ең танымал болып

17-сурет. Мерзімді салымдар бойынша сыйақы мөлшерлемесінің динамикасы

18-сурет. Жинақ салымдары бойынша сыйақы мөлшерлемесінің динамикасы

19-сурет. Инфляция деңгейіне түзетілген депозиттер бойынша сыйақы мөлшерлемесінің динамикасы

² Қалыптасқан нарықтық мөлшерлеме мен депозиттік өнімнің нақты түрі үшін ұсынылатын ең жоғары мөлшерлеме арасындағы айырмашылық

табылады. Бұл санаттағы депозиттердің нарықтық мөлшерлемелері ҚДКБҚ ұсынатын максималды мөлшерлемелеріне толық тәуелді екенін атап өткен жөн. Сонымен қатар, 24 айға дейінгі ұзақ мерзімді салымдар бойынша нарықтық мөлшерлемелердің төмендеуі байқалады. Спред көрсеткішінің төмендеуімен максималды ұсынылатын мөлшерлемелердің өзгермеуі бұл депозиттік өнімге жалпы нарық тарапынан да, әсіресе халықтың тарапынан да қызығушылықтың жоқтығын көрсетеді.

2021 жылдың 2-тоқсанындағы инфляция деңгейінің өсуі нақты пайыздық мөлшерлемеде (нарықтық мөлшерлеме - инфляция) көрінді. Бұл ретте мерзімсіз депозиттер сегментінде неғұрлым айқын жауап тіркелді. Осылайша, инфляцияны ескере отырып, депозиттік нарықта орналастырылған мерзімсіз салымдар бойынша сыйақы мөлшерлемесінің деңгейі 2021 жылдың 1 сәуіріндегі жылдық 1.9%-дан 2021 жылдың 1 шілдесіндегі жылдық 0.9%-ға дейін төмендеді. (18- сурет). Нәтижесінде, мерзімсіз депозиттер бойынша нақты мөлшерлеме 2020 жылдың орташа мәндерінен төмен қалуда (2021 ж. 5.9%, 2020 ж. 7.2%) және ең төменгі мәнді көрсетуде.

Осылайша, депозиттік өнімдер нарығы ұсынатын сыйақы деңгейі көрсеткіштерінің одан әрі өзгеруі мемлекеттің ақша-кредит саясатына және елдің жалпы макроэкономикалық жағдайына байланысты болады. Бұл ретте, 2-тоқсанның соңында теңгедегі жинақ салымдарының жақсы өсуін байқай отырып, бұл депозиттік өнімге сұраныс негізінен бағалық емес факторлардың әсерінен қалыптасады деген қорытынды жасауға болады.